

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

23 mai 2017

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Petru Ursache,

Judecători – Ghenadie Nicolaev, Constantin Alerguș, Nadejda Toma, Petru Moraru,

a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de inculpatul Samson Dionisie, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Edineț din 03 noiembrie 2016 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 07 decembrie 2016, în cauza penală în privința lui

Samson Dionisie XXX, născut la XXX, originar și domiciliat în XXX, s. XXX.

Termenul de examinare a cauzei:

- 1. 13.10.2015 - 03.11.2016 (prima instanță);**
- 2. 22.11.2016 - 07.12.2016 (instanța de apel);**
- 3. 23.01.2017 - 23.05.2017 (instanța de recurs).**

A C O N S T A T A T:

1. Prin sentința Judecătoriei Edineț din 03 noiembrie 2016, Samson Dionisie a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 152 alin. (2) lit. e) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen 5 ani, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

S-a dispus admiterea în principiu a acțiunii civile înaintate de succesorul părții vătămate, Ciolac Maia, urmând ca asupra cuantumului deșăgubirilor să decidă instanța în ordinea procedurii civile.

2. Potrivit sentinței s-a stabilit că Samson Dionisie împreună cu Știolca Anatolie, la data de 30.08.2014, aproximativ la ora 11:00, în urma unui conflict apărut cu victima Macovschi Alexandr, pe motiv că ultimul nu a cedat trecerea mijlocului de transport pe str. Sf. Vasile din or. Edineț, i-au aplicat acestuia multiple lovituri cu pumnii în regiunea capului, doborându-l jos.

În rezultatul acțiunilor violente, victimei Macovschi Alexandr i-au fost cauzate vătămări corporale sub formă de traumă cranio-cerebrală închisă cu hemoragie în sclera ochiului drept, echimoze în jurul ambilor ochi, hemoragii în țesuturile moi pericraniene, mușchiul temporal pe dreapta și hemoragii subarahnoidiene, care au fost produse prin acțiunea traumatică (lovire) a unui (-or) corp (-uri) contondent (-e), cu 3-4 zile până la deces și se califică ca vătămare corporală medie.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către avocat în numele inculpatului, care a solicitat casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri de achitare a ultimului, din motiv că infracțiunea nu a fost săvârșită de el. Apelantul a solicitat, în cazul constatării vinovăției

inculpatului, de a-i fi stabilită ultimului pedeapsa cu închisoare pe un termen de 3 ani, cu suspendarea condiționată a executării acesteia.

În motivarea cererii depuse, apelantul a invocat că prima instanță incorect și-a motivat soluția de condamnare pe declarațiile feciorului victimei – care a relatat instanței ceea ce i-a spus tatăl său, că a fost bătut de doi tineri. Astfel, feciorul victimei este persoana cea mai interesată în pedepsirea inculpatului.

Totodată, instanța de fond în mod neîntemeiat a ignorat declarațiile martorilor Tabanschi V. și Babuci S., care erau unicii martori oculari ai incidentului și unanim au declarat că nu au văzut ca inculpatul să fi aplicat careva lovituri victimei.

Apelantul a menționat că, chiar în cazul dovedirii incontestabile a vinovăției inculpatului, instanța de fond i-a stabilit o pedeapsă prea gravă, pur declarativ enunțând circumstanțele atenuante și fără a le lua în considerație, și anume prezența la întreținerea inculpatului a doi copii minori, de 2 ani și 6 luni și 6 luni respectiv, tragerea pentru prima dată la răspundere penală și existența unui loc de muncă.

Suplimentar, apelantul a invocat că prima instanță a evitat de a se expune asupra acțiunilor persoanei care de fapt a săvârșit infracțiunea – Știolca Anatolie, precum și nu a atras atenție asupra faptului că organul de urmărire penală nu a întreprins nici o acțiune pentru aducerea ultimului în țară pentru o perioadă mai mare de doi ani și două luni. Astfel, apelantul consideră că condamnarea lui Samson Dionisie a avut loc pentru satisfacerea necesității organului de urmărire penală, și anume de a finaliza cauza deferită judecății.

3.1. Sentința a fost atacată cu apel și de către inculpat, care a solicitat aplicarea în privința sa a prevederilor Legii nr. 210 din 29.07.2016, privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

În motivarea cererii depuse, apelantul a invocat că atât la etapa urmăririi penale, cât și în instanța de fond a relatat asupra celor întâmplate în ziua incidentului, și anume că s-a apropiat de victimă și Știolca A., care se băteau, și a început să-i despartă. Apelantul consideră că victima posibil a înțeles că el este de partea lui Știolca A., motiv din care i-a spus feciorului său că l-au bătut doi tineri. Apelantul a invocat că înțelege ilegalitatea comportamentului său și faptul că a greșit, recunoaște faptul dat și regretă profund de cele comise.

Apelantul a mai invocat că prima instanță nu a ținut cont de rolul și activitatea sa la săvârșirea infracțiunii, precum și de faptul că prin condamnarea sa soția a rămas cu doi copii minori la întreținere, fiindu-i greu fizic și material, deoarece nu lucrează și nu beneficiază de întreținere din partea cuiva.

Totodată, apelantul a considerat că în privința sa sunt întrunite condițiile pentru aplicarea actului de amnistie.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 07 decembrie 2016, pronunțată integral la 21 decembrie 2016, apelurile declarate au fost respinse, ca nefondate, cu menținerea sentinței.

4.1. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a considerat că instanța de fond, la rândul său, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și

a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere a pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, care fiind suplimentar verificate de către instanța de apel, cu certitudine motivau concluzia de condamnare a inculpatului pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 152 alin. (2) lit. e) Cod penal.

În particular, instanța de apel a reținut că vinovăția inculpatului a fost dovedită pe deplin prin declarațiile părții vătămate Ciolac M., a martorilor Babuci S., Tabanschi V., Gutium D., Gudumac V., Macovschi V. și prin alte probe, și anume: ordonanța de începere a urmăririi penale din 10.09.2014 (f.d. 1, vol. I); raportul de examinare medico-legală, nr. 92C din 09.10.2014 (f.d. 46-48, vol. I); procesul-verbal de confruntare din data de 18.09.2014, efectuat între martorul Tabanschi V. și Samson Dionisie (f.d. 60-63, vol. I); raportul de expertiză medico-legală în comisie nr. 387, din data de 19.03.2015 (f.d. 106-117, vol. I).

Instanța de apel a ținut să menționeze faptul că inculpatul, în ședința de judecată în apel, a declarat că recunoaște integral vinovăția sa, se căiește sincer și regretă de cele comise, aceeași poziție fiind exprimată și în cererea de apel depusă de către acesta.

Cu referire la individualizarea pedepsei stabilite inculpatului, instanța de apel a considerat că pedeapsa stabilită de către instanța de fond este legală, fiind echitabilă și în corespundere cu împrejurările cauzei și normele legale, fiind aptă de a atinge scopul de corectare și reeducare a inculpatului.

Privitor la solicitarea inculpatului de aplicare în privința sa a actului de amnistie, instanța de apel a considerat că aceasta urmează a fi respinsă, deoarece atât în prima instanță, cât și cea de apel, succesul părții vătămate a declarat că are pretenții de ordin material și moral față de inculpat. Astfel, instanța de apel a statuat că există un impediment de aplicare a actului de amnistie în privința inculpatului, prin prisma art. 10 alin. (1) lit. k) din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, nr. 210 din 29.07.2016, care stabilește că *prevederile art. 1-9 nu se aplică persoanei învinuite, inculpate sau condamnate care nu a reparat integral prejudiciul cauzat prin infracțiunea pentru care este urmărită sau, după caz, a fost condamnată.*

Cu referire la apelul declarat de avocat în numele inculpatului, instanța de apel a reținut că criticile formulate de apelant au format obiect de discuție la judecarea cauzei penale în instanța de fond, căroră aceasta le-a dat o motivare corespunzătoare, argumentată și pe larg expusă în sentință, soluție pe care instanța de apel a menționat că și-o însușește pe deplin și a cărei reluare nu se impune, având în vedere faptul că nu au fost stabilite temeiuri de casare a sentinței.

În concluzie, instanța de apel a constatat asupra lipsei cărorva erori de drept ce ar impune casarea sentinței, astfel fiind necesară respingerea apelurilor declarate, cu menținerea sentinței fără modificări.

5. Hotărârile judecătorești sunt atacate cu recurs ordinar de inculpatul Samson Dionisie, depus la 30.12.2016 (prin poștă), care în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 10), 13) Cod de procedură penală, solicită casarea acestora, cu aplicarea actului de amnistie în privința sa, iar

în caz de imposibilitate, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie dispusă suspendarea condiționată a executării pedepsei pe o perioadă de probațiune, în temeiul art. 90 Cod penal.

În motivarea cererii, recurentul a indicat următoarele:

1) este greșită concluzia instanței de apel asupra impedimentului aplicării amnistiei în privința inculpatului – din motiv că nu a fost reparat prejudiciul – deoarece în materialele cauzei lipsește o careva acțiune civilă, invocările succesorului părții vătămate privind pretențiile de ordin material și moral fiind declarative și lipsite de suport probatoriu, în special în contextul în care s-a constatat, prin raportul de expertiză medico-legală în comisie, nr. 387 din 19.03.2015, că moartea părții vătămate a survenit din cauza insuficienței cardio-pulmonare ce nu are legătură cu acțiunile inculpatului și ale lui Știolca A.

În acest context, reieșind din cauza survenirii decesului părții vătămate, recurentul invocă că succesorul părții vătămate nici nu ar putea avea careva pretenții materiale față de el, or la ziua producerii infracțiunii partea vătămată deja era bolnavă de bronhopneumonie și nu s-a adresat la timp pentru a-i fi acordată asistență medicală. Recurentul consideră că invocările succesorului părții vătămate asupra unor pretenții de ordin material și moral **nu semnifică că a fost formulată o acțiune civilă**. Aceste circumstanțe nu au fost luate în considerare de către instanțele de fond și apel;

2) instanțele de fond și apel nu au apreciat posibilitatea aplicării prevederilor art. 90 Cod penal în privința inculpatului, deși ultimul pentru prima dată a fost tras la răspundere penală, are la întreținere de copii minori în vârstă de 2 ani și 8 luni și 8 luni respectiv, este angajat în câmpul muncii (agricultură), a relatat detaliat asupra celor întâmplate;

3) pedeapsa stabilită inculpatului este prea aspră, ultimul fiind pedepsit pentru faptele celui care într-adevăr a săvârșit infracțiunea.

6. Pe cauză a fost depusă referință de către procuror, care s-a pronunțat pentru inadmisibilitatea recursului ordinar declarat, pe care îl consideră vădit neîntemeiat. Procurorul menționează că instanța de fond a admis în principiu acțiunea civilă formulată de succesorul părții vătămate, lipsind careva date privitoare la repararea prejudiciului de către inculpat, astfel fiind imposibilă aplicarea actului de amnistie față de inculpat.

7. Judecând recursul ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța este în drept să admită recursul, cu casarea totală sau parțială a hotărârii atacate și cu dispunerea rejudecării de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

7.1. Cu referire la temeiul pentru recurs prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 13) Cod de procedură penală, invocat în recurs, Colegiul penal lărgit constată că acesta nu este susținut de careva motive și argumente, care ar indica asupra existenței sale în prezenta cauză. Din acest motiv, Colegiul penal consideră că respectivul temei pentru recurs nu și-a găsit confirmare.

7.2. Cu referire la temeiul pentru recurs prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală, Colegiul penal îl consideră întemeiat, având în vedere constatările instanței de apel, efectuate cu ocazia individualizării pedepsei stabilite inculpatului.

Astfel, prin apelul declarat de avocat în numele inculpatului, instanței de apel i-a fost solicitată aprecierea oportunității aplicării prevederilor art. 90 Cod penal în privința ultimului, fiind aduse argumente în sensul respectiv (f.d. 26, verso, vol. II). La rândul său, instanța de apel a omis de a se expune asupra solicitării respective, pledând asupra corectitudinii pedepsei stabilite inculpatului prin sentință, prin prisma concluziilor generale că *“În opinia Colegiului penal, pedeapsa stabilită inculpatului Samson Dionisie este echitabilă faptelor infracționale săvârșite, este în corespundere cu împrejurările cauzei, normele legale, considerând că va atinge scopul de corectare și reeducare a inculpatului, careva temeiuri de casare a sentinței nefiind stabilite.”*

În opinia Colegiului penal lărgit, pentru a ajunge la o astfel de concluzie, instanța de apel urma inițial să purceadă la expunerea tuturor circumstanțelor atenuante și agravante în cauză, cu menționarea chestiunilor ce țin de personalitatea inculpatului și starea lui familială, **în special în contextul în care instanței de apel, prin apelul declarat de avocat, i-a fost solicitată aprecierea suplimentară a circumstanțelor respective.** Ulterior, conform solicitărilor apelantului, instanța de apel **urma să se expună motivat** asupra imposibilității aplicării prevederilor art. 90 Cod penal, fapt care în cauză nu a avut loc.

Din considerentele enunțate, Colegiul penal lărgit va admite criticile recurentului în partea respectivă, care sunt întemeiate prin prisma unui alt temei pentru recurs, neinvocat în cauză, și anume cel prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală – că *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel*, luând în considerare și prevederile art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, conform cărora *instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.*

7.3. În opinia Colegiului penal lărgit, temeiul pentru recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală – că *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel*, neinvocat în cauză, și-a găsit confirmare și în privința altor argumente ale avocatului apelant, asupra cărora instanța de apel a omis de a se expune.

Astfel, în afară de criticile privind stabilirea pedepsei inculpatului, avocatul apelant a invocat motive suplimentare privind aprecierea probelor, apreciere care este pusă în sarcina instanței de apel, or aceasta, conform art. 414 alin. (1) Cod de procedură penală, *verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel.*

În virtutea competenței instanței de apel, de a judeca apelul potrivit modului stabilit pentru prima instanță și de a aborda toate chestiunile care derivă din acest fapt, aceasta s-a expus prin termeni generali, menționând că *“criticile formulate de apelant – avocatul Vasile Martin au format obiect de discuție la judecarea cauzei penale în instanța de fond și cărora*

instanța de fond le-a dat o motivare corespunzătoare, argumentată și pe larg expusă în prezenta sentință, soluție pe care instanța de apel și-o însușește pe deplin și a cărei reluare nu se mai impune, având în vedere și faptul că verificând hotărârea atacată în raport cu prevederile art. 414 Cod de procedură penală, a cărei descriere este în pct. 7-9 a prezentei decizii, iar temeiuri de casare a hotărârii atacate, nu s-au stabilit.”.

Colegiul penal lărgit constată că, prin concluziile enunțate, instanța de apel nu s-a expus asupra nici unui motiv din cele invocate de avocatul apelant, ceea ce confirmă existența în cauză a temeiului pentru recurs, anterior menționat.

7.4. Suplimentar, Colegiul penal lărgit consideră că concluziile instanței de apel, în ceea ce privește respingerea cererii inculpatului de aplicare a amnistiei în privința sa, sunt pripite.

În susținerea concluziei sale, instanța de apel a reținut că atât în prima instanță, cât și cea de apel, succesorul părții vătămate a declarat că are pretenții de ordin material și moral față de inculpat. Astfel, instanța de apel a statuat că există un impediment de aplicare a actului de amnistie în privința inculpatului, prin prisma art. 10 alin. (1) lit. k) din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, nr. 210 din 29.07.2016, care stabilește că *prevederile art. 1–9 nu se aplică persoanei învinuite, inculpate sau condamnate care nu a reparat integral prejudiciul cauzat prin infracțiunea pentru care este urmărită sau, după caz, a fost condamnată.*

Instanța de apel urma să aprecieze în mod corespunzător poziția succesului părții vătămate în raport cu pretențiile pe care le-a formulat față de inculpat. Sub acest aspect Colegiul penal lărgit constată că, potrivit materialelor cauzei, în ședința de judecată în fond, succesul părții vătămate a declarat că are pretenții de ordin material și moral față de inculpat, **fără a specifică careva sume în sensul dat și fără a înainta acțiune civilă** (f.d. 162, vol. I); în ședința instanței de apel, ultimul a susținut existența pretențiilor materiale față de inculpat, **menționând că nu poate numi o anumită sumă** (f.d. 52, vol. II).

În contextul dat, Colegiul penal lărgit atestă că instanța de apel urma să ia în considerație practica judiciară constantă, potrivit căreia *în cazul în care partea vătămată nu a înaintat acțiune civilă, în conformitate cu prevederile art. 221 Cod de procedură penală și nu a fost recunoscută în calitate de parte civilă, în conformitate cu prevederile art. 61 Cod de procedură penală, nici la urmărirea penală, nici în instanța de judecată, iar în declarațiile sale, prezentate în ședința de judecată, a relatat că nu cunoaște și nu are probe întru confirmarea cuantumului despăgubirilor, rezultă că în cauză nu există prejudiciu, deoarece partea vătămată nu a formulat anumite cerințe ce ar fi fost valorificate prin înaintarea acțiunii civile, conform prevederilor normelor procesual-penale.*

În aceste circumstanțe, care nu au fost elucidate de către instanța de apel, se prezintă a fi prematură soluția de admitere în principiu a acțiunii civile, deoarece o astfel de soluție poate fi adoptată **când, pentru a stabili exact suma despăgubirilor solicitate prin acțiune civilă, ar trebui amânată judecarea cauzei.**

Sub aspectul celor relatate, Colegiul penal lărgit consideră că instanța de apel prematur a statuat asupra existenței în cauză a interdicției prevăzute de art. 10 alin. (1) lit. k) din Legea

privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, nr. 210 din 29.07.2016.

Din considerentele enunțate, Colegiul penal consideră că criticile recurentului, expuse în partea respectivă, sunt întemeiate.

În legătură cu constatările expuse, Colegiul penal lărgit conchide că recursul ordinar urmează a fi admis, cu casarea totală a deciziei instanței de apel și cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, deoarece unul dintre temeiurile pentru recurs, invocate în cerere, precum și un temei de recurs neinvocat și-au găsit confirmare în cauză, erorile admise de către instanța de apel fiind pasibile de a fi corectate doar de către aceasta, cu ocazia rejudecării cauzei, totodată fiind constatat că instanța de apel prematur a statuat asupra respingerii cererii inculpatului de a-i fi aplicată amnistia.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele expuse în prezenta decizie, de motivele invocate atât în apelurile declarate, cât și în recursul ordinar, să aprecieze probele în corespundere cu criteriile de relevanță, concludență, utilitate, veridicitate și coroborare reciprocă, să aprecieze în mod obiectiv și cu expunere detaliată posibilitatea aplicării prevederilor art. 90 Cod penal în privința inculpatului, să se expună argumentat asupra cererii înaintate de inculpat, privind aplicarea amnistiei, în coroborare cu condițiile aplicării actului de amnistie și să adopte o hotărâre legală și întemeiată, corespunzătoare prevederilor legale.

8. În conformitate cu art. 338, 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de inculpatul *Samson Dionisie XXX*, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 07 decembrie 2016, în propria cauză penală și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 22 iunie 2017.

Președinte

Petru Ursache

Judecători

Ghenadie Nicolaev

Constantin Alerguș

Nadejda Toma

Petru Moraru